

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 4 april 1940 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Genom en den 8 mars 1940 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 116, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Härigenom förordnas, dels att 1 § lagen den 16 februari 1934 om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m., vilken lag gäller till och med den 30 juni 1940,¹ skall hava ändrad lydelse på sätt nedan angives, dels ock att lagen i sålunda ändrat skick skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1941:

1 §.

Har i — — — Konungen bestämmer.

I förordnande — — — skall fullgöras.

I fall, som under b) avses, äge Konungen, i stället för att förordna om betalningsskyldighetens fullgörande i där stadgad ordning, föreskriva att betalning må erläggas allenast med användande av visst eller vissa slag av betalningsmedel eller fordringar.

Denna lag träder omedelbart i kraft.

¹ Se S. F. S. 1939: 91. Senaste lydelse av 1 och 3 §§, se S. F. S. 1935: 326 och 1937: 199.

Sedan 1934 års riksdag (skr. nr 15) bifallit av Kungl. Maj:t i proposition den 12 januari 1934 (nr 56) framlagt förslag till lag om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m., att gälla tills vidare till och med den 30 juni 1935, utfärdade Kungl. Maj:t den 16 februari 1934 lag i ämnet (nr 19), i det följande benämnd clearinglagen.

I proposition den 17 maj 1935 (nr 246) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen fortsatt giltighet av clearinglagen till och med den 30 juni 1936, dock att 1 och 3 §§ skulle från och med den 1 juli 1935 hava viss ändrad lydelse. Sedan riksdagen (skr. nr 297) anmält, att riksdagen bifallit propositionen, utfärdades i överensstämmelse härmed lag den 15 juni 1935 (nr 326).

Efter förslag av Kungl. Maj:t i proposition den 28 februari 1936 (nr 121), den 26 februari 1937 (nr 142), den 11 februari 1938 (nr 96) och den 3 februari 1939 (nr 68) har riksdagen (skr. 1936: nr 115, 1937: nr 89, 1938: nr 123 och 1939: nr 113) sedermera beslutat, att clearinglagen i sålunda ändrat skick skulle erhålla ytterligare förlängd giltighet för tiden till och med den 30 juni 1940, därvid dock lydelsen av 3 § skulle från och med den 1 juli 1937 ånyo i visst hänseende ändras. Senaste lag i ämnet har utfärdats den 31 mars 1939 (nr 91).

Clearinglagen har i dess nu gällande avfattning följande lydelse:

1 §.

Har i främmande stat rätten att förfoga över betalningsmedel inskränkts, äge Konungen, i den mån så prövas nödigt för vinnande av betalningsutjämning (clearing), efter hörande av fullmäktige i riksbanken förordna, att den, som är betalningsskyldig för vara, härrörande från den främmande staten, eller eljest är pliktig att utgiva betalning för fordran, som tillkommer någon i den staten eller som från sådan fordringsägare övergått å annan, skall fullgöra betalningsskyldigheten

a) om clearingavtal slutits med den främmande staten, genom att på villkor, som stadgas i avtalet, inbetala beloppet i riksbanken eller i annan av Konungen angiven bank eller ock i särskild för ändamålet inrättad kassa; samt

b) i annat fall genom beloppets insättande i bank eller kassa, varom under a) förmäles, å räkning, varöver förfogande icke må ske i vidare mån än Konungen bestämmer.

I förordnande, som nu sagts, äge Konungen föreskriva, i vilket myntslag betalningen skall fullgöras.

2 §.

I fall då förordnande meddelas om insättning av medel å räkning, som i 1 § under b) avses, äge Konungen, där omständigheterna därtill föranleda, tillika förordna, att den, som har fordran hos någon i den främmande staten men på grund av där vidtagna inskränkningar i rätten att förfoga över betalningsmedel ej kan erhålla betalning, skall äga utbekomma betalning av insatta medel mot det att han för clearing av fordringar, för vilkas gäldande insättningar skett, avstår så mycket av sin egen fordran, som svarar mot uppbygget belopp.

3 §.

Där för tillsyn å efterlevnad av förordnande varom ovan sagts så finnes behöfligt, äge Konungen stadga skyldighet att förete handelsböcker jämte därtill hörande handlingar. Konungen äge jämväl i övrigt meddela erfor-

derliga föreskrifter för verkställande av förordnandet så ock till förhindrande av åtgärder, som äro ägnade att uppenbart motverka vinnandet av med förordnandet avsett ändamål.»

Förordnanden jämlikt ifrågavarande lag hava av Kungl. Maj:t hittills meddelats i förhållande till följande länder, med vilka betalningsöverenskommelser avslutats: *Turkiet* (kungörelse den 22 juni 1934, nr 348; ändr. 1936 nr 488); *Tyska riket* (kungörelse den 28 augusti 1934, nr 464; ändr. 1934 nr 510 och 549); *Estland* (kungörelse den 27 mars 1935, nr 72); *Lettland* (kungörelse den 27 mars 1935, nr 71; ändr. 1936 nr 258; upphävd 1939 nr 145); *Italien* (kungörelse den 28 juni 1935, nr 381; ändr. 1936 nr 498 och 585 samt 1937 nr 441). Därjämte har Kungl. Maj:t den 19 september 1936 med stöd av clearinglagen utfärdat kungörelse (nr 511) om fullgörande av betalningsskyldighet i förhållande till *Spanien*, varigenom betalningarna till nämnda land i viss omfattning spärrats.

Då, såsom förut nämnts, clearinglagen upphör att gälla med utgången av juni månad 1940, har inom handelsdepartementet till övervägande upptagits frågan om utsträckande av lagens giltighetstid.

I ärendet hava kommerskollegium, clearingnämnden och fullmäktige i riksbanken avgivit yttranden. Samtliga hörda myndigheter tillstyrka, att lagens giltighetstid förlänges.

Fullmäktige i riksbanken, vilka föreslå att förlängningen liksom tidigare begränsas till ett år, förorda tillika, att Kungl. Maj:t i fall, som avses under lagens 1 § b), erhåller vidsträcktare befogenhet än den nuvarande lagen inrymmer. Fullmäktige anföra härom bland annat följande:

Under nu föreliggande förhållanden vore av särskild betydelse, att Kungl. Maj:t ägde vidsträckt handlingsfrihet på ifrågavarande område. I sin nuvarande lydelse syntes emellertid lagen icke vara så smidigt avfattad som önskvärt vore. I fall, som avsåges under lagens 1 § b), borde sålunda Kungl. Maj:t erhålla befogenhet att — i stället för att meddela förordnande om betalningsskyldighetens fullgörande i där angiven ordning — föreskriva, att den betalningsskyldige finge erlägga betalningen allenast med användande av visst eller vissa slag av betalningsmedel eller fordringar.

Nyssnämnda förslag till komplettering av lagen tillstyrkes av kommerskollegium och clearingnämnden. Ändring av lagens innehåll i övrigt ifrågasättes icke av någon av de hörda myndigheterna.

I propositionen anför föredragande departementschefen, *statsrådet Domö*, följande:

»Då behov av sådant bemyndigande, varom i clearinglagen stadgas, alljämt gör sig gällande, tillstyrker jag, att åt lagen i fråga förlänas förlängd giltighet under ett år.

Vidkommande det av fullmäktige i riksbanken framförda förslaget om utvidgning av Kungl. Maj:ts befogenhet anser jag med hänsyn till förhållandena i likhet med fullmäktige önskvärt, att Kungl. Maj:t erhåller rätt att, i fall som avses under 1 § b), jämväl föreskriva skyldighet att erlägga betalning allenast med användande av visst eller vissa slag av betalnings-

medel eller fordringar. Den lagändring, som sålunda erfordras, torde böra träda i kraft snarast möjligt och redan före utgången av nuvarande lagens giltighetstid.»

Lagrådet har lämnat lagförslaget utan erinran.

Utskottet. Utskottet har vid sin granskning av det framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 116, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 april 1940.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Gärde, Karl Emil Johanson, Wagnsson, Eskhult, Caap, Brandt* och *Ahlkvist*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Hedlund* i Östersund, *Olsson* i Mellerud, *Björling, Larsson* i Hede, *Werner* i Höjen, *Hansson* i Vännäsby och *Landgren*.